

Kort historik om

ODALs samlingar

När undertecknad reste runt på företagets anläggningar under slutet av 1950-talet och början av 60-talet hittade jag många gamla och intressanta vågar, maskiner och redskap på kontor och magasin. Det slog mig att många saker var unika och kunde bli intressanta i framtiden. Jag brukade ta dem med och samlingen av prylar växte. Samma typ av inventering skedde i alla övertagna firmor genom åren. Det intressantaste "kapet" utgjorde kontoret hos den gamla firman Almquist & Skoglund i Söderköping som övertogs 1962. Där satt - stod grosshandlarna Leonard Johansson och David Karlsson vid sin dubbel-pulpet under den gröna skomakarlampan bakom disken i det lilla kontoret vid Rådhus-torget. Huset finns ännu kvar. Jag tyckte det var så pittoreskt att vi lät kontoret stå helt orört som Johansson och Karlsson lämnat och det blev samlingsplats för alla små prylar som samlades under många år framåt. Vår tjänsteman Olle Örn, som bodde i Söderköping, höll ordning på samlingen, som hela tiden växte.

Den tekniska utvecklingen var mycket snabb på 50 och 60-talen, alla kapaciteter var för små, nya och större modernare maskiner skulle till. Jag såg med sorg den skrotning som ägde rum och beslöt ihop med vår tekniske chef Curt Forsberg att vi skulle spara ett gott exemplar av varje maskin som skrotades ut. Den skulle rengjord och smord skickas till Söderköping där vi använde överflödiga magasinsutrymmen till en billig förvaring. Bland de särskilt roliga grejer som samlades dit vill jag nämna den komplettera vattenhjuls-drivna benstamp, som jag hittade vid Hälla kvarn i Mogata socken. Den var helt intakt förutom att själva vattenhjulet ruttnat bort, egentligen den allra första gödselmedels-fabriken!

För min del hade intresset för gamla grejer i huvudsak gällt spannmålshandeln men på TRAVA hade man också tänkt litet i samma banor rörande lantbruksmaskiner och ställt undan några gamla roliga traktorer. I slutet av 70-talet fann styrelseledamoten i GL, Per Uno Svensson i Lövslogen och jag varandra i antikintresset, han har ett eget litet museum hemma på Lövslogen. Han och jag gav oss ut på några rundor till gammaldags gårdar, han kände till i sin bygd och vi fick ihop ganska mycket saker, men de var ju skrymmande. I början av 80-talet var Per Uno några år ordförande i TRAVA och Lars Wickberg VD. På TRAVA tomten fanns det gamla stallet och ett större vagnslider som efterhand fylldes med grejer och Per Uno tyckte vi kunde satsa en slant på att ordna upp detta. Götas styrelse beslöt då att till "museiverksamheten" anslå några 100.000:- kronor och att ordna upp det hela fick Curt Söderberg tas i anspråk. Han var ju rätt man och visste om många intressanta saker som vi förvärvade billigt, fick gratis eller - när museitanken blev mer bekant, vi fick som deposition av olika personer.

Uppordningsarbetet gick steg för steg och när Söderberg blev pensionär kunde han få ägna mer intresse åt saken. Styrelsen såg alltmer positivt på det hela och även nye VD Göran Sjöswärd, vilket ledde till att det hela fick rejäl omfattning. Museet blev en viktig del i TRAVAs goodwillskapande arbete, alla viktiga besökande och alla grupper av medlemmar/bönder på TRAVA besökte och lovordade museet. Den goodwill det skapade kunde enligt vår mening knappast räknas i pengar men gav besökarna intrycket av att våra företag inte bara var affärsmässiga utan också hade en själ och en känsla av pietet och kultur. Våra gamla vänner bland bönderna kände sig hemma, ungdomar och skolklasser fick en fin bakgrund i den nära bondehistoriken. De nedlagda kostnaderna har jag inget samlat grepp om men alla berörda har varit helt överens om att nyttan mångdubblat de insatser som gjorts. En helsidesannons en gång kan kosta 100.000 kronor - hur många läser den och hur många kommer ihåg något nästa dag och vad kom ut av den? Också svårbedömt.

Vi är nu framme i ODAL-perioden från 1987. Arbetet har fått fortsätta, samlingarna har ökats och ordnats allt bättre men i skrivande stund 1994 har allt ändrats på ett dramatiskt sätt. Hela museet blir av omständigheterna husvillt men kommer att återuppsättas i Gamla Linköping i samma byggnad som flyttas dit. Det blir säkert fint och jag hoppas då att man inte glömmer bort de personer som gjort mest i sammanhanget, Per Uno Söderberg, Göran Sjöswärd, Curt Forsberg och fr. a. Curt Söderberg.

Norrköping 1/3 1994

